

(25. Generatim monet S. Thomas, in duobus, num aliquid omissum sit in missa, vel si certe constet omissum, nec illud sit de necessitate sacramenti, negligendum esse, si sit vero de necessitate sacramenti, illud iteretur, et reliqua omnia ex ordine deducantur. *Ibid.*, cap. 15, § 16.

(26. Si sacerdos, sumpta purificatione, animadvertat remansisse in corporali vel patena fragmenta, sive illa magna sint, sive parva, absumentur, sicut et absumenta sunt fragmenta, si quæ remanserint post distributionem Eucharistiæ in adstantes peracta missa. *Ibid.*, lib. III, cap. 17, § 3.

(27. Si tamen quod remanet, non fragmentum, sed integra est hostia, magna, seu parva; hæc post sumptam purificationem non est absumenda, sed vel recondenda in tabernaculo vel ponenda in patena, ut alteri sacerdoti mox celebraturo reservetur; quod si fieri non potest, absumatur. Ita ex rubr. *Ibid.*, § 4.

(28. Particula illa hostiæ, quæ separatur in inferiori parte hostiæ in duas partes fractæ, si in vino non diffluat in os, sed remaneat in calice, potius quam digito redigatur ad oram calicis, præstat, ut mediante novo vino hauriatur. *Ibid.*, § 1.

(29. Sacerdote in sacristiam jam restituto post missam et nondum sacris vestibus exuto, absumenda sunt fragmenta, si quæ advertit remansisse in patena. Si vero sacras vestes exuit, quidquid superfuerit e sacrificio reponendum est in tabernaculo si adsit; sin minus, vel non liceat, sine aliqua admiratione populi, absumentum est. Ita ex S. Thoma *ibid.*, § 5.

(30. Peccaret graviter sacerdos, si hostiam in missa consecratam reponeret in tabernaculo, et ejus loco sumeret hostiam quæ in eodem tabernaculo antea continebatur. Ita ex can. *Relatum*, De consecr., distinct. 2, *ibid.*, § 8.

(31. Sacerdos celebrans si habeat hostiam parvi moduli, melius faceret, si populum doceret, ne miraretur, si illam adhibet pro majori, quæ tunc non suppetit; potius quam utatur sententia aliquorum, qui censent posse tunc extrahi e tabernaculo hostiam majorem, quæ forte ibi adest, et adhibere illam ad elevationem. *Ibid.*, § 9.

(32. Si pyxis hostiis parvis plena sit præsens moraliter sacerdoti, sed non fuerit aperta ante oblationem et consecrationem, illicitum quidem id fieret; sed, cum moraliter præsens esset sacerdoti, valida esset consecratio; quod verum est, etiamsi quando consecravit, actu de particulis non cogitaret. Moraliter præsentia ea dicitur, cum ita præsens est, ut verificari censeantur illa verba formæ *Hoc*, vel *Hic*. *Ibid.*, c. 18, § 2 et 3.

(33. Si particula afferantur ad altare post peractam oblationem, non debet sacerdos illas consecrare sine legitima causa, ut si magna multitudo populi parata ad recipiendam Eucharistiam, alias careret sacramento, tunc vero sacerdos deberet prius illas ante

consecrationem mente offerre; cepto jam canone, si afferatur particula, non est consecranda, neque pro dando viatico infirmo, tunc enim sufficeret, si sacerdos ex sua hostia parvam portionem separaret. *Ibid.*, § 5.

(34. Si forte contingat, ut pyxis deferatur ad altare, nec sacerdos illam advertit, adeoque proferat verba consecrationis, nihil cogitans de pyxide, tunc utique, si pyxis non sit supra petram sacram, non censetur voluisse sacerdos consecrare, aliquin enim censeretur voluisse id quod sibi illicitum est. Quamvis vero sint doctores qui contrarium censent, cum tamen in sacramentis conferendis sequi teneamur opinionem tutiorem, relicta probabiliori, ideo in casu tali particulas illas non esse populo distribuendas, sed asservandas, ut in alia missa sub conditione consecrentur, satis constat. *Ibid.*, § 6.

(35. Si celebranti sint præsentibus undecim hostiæ, et ille habeat intentionem consecrandi solum decem, nec determinet quales, nulla ex illis esset consecrata, ut ex rubricis discimus. Quare debet sacerdos intentionem suam ita dirigere, ut velit omne consecrare quicquid ante se positum est. Ex quo intelligitur, sacerdotem, qui cum hac intentione habet in manu duas hostias, unam se tenere putans, utramque revera consecrare. *Ibid.*, § 7.

(36. Nemini licet ab altari recedere cepta missa, relicto alio sacerdote, ut reliqua suppleat: ut statuitur in can. *Nullus ep.*, De cons., d. 1. Quod ibi vetatur sub pœna suspensionis, quæ tamen est ferendæ, non latæ sententiæ, nec locum habet, si sacerdos ante consecrationem ab altari sine causa recedat. *Ibid.*, lib. III, c. 14, § 2.

(37. Tridentinum, sess. XXIII, cap. 14, monet episcopos, ut curent, ut sacerdotes non habentes animarum curam, diebus saltem Dominicis vel festis solemnioribus missam celebrent. An committant peccatum grave sacerdotes illi, si monito Tridentini non se submiserint, quæstio est anceps. Profecto peccaret graviter, qui nunquam per annum sacrificium offerret; esset enim hoc indicium vitæ corruptæ et pareret scandalum. Teneretur etiam celebrare, ut ægroto viaticum deferretur, si alio modo fieri non posset. *De sacrif. miss.*, lib. III, cap. 1, § 10.

(38. Missam quotidie celebrare melius est quam ab ea abstinere; negandum tamen non est, quin optime præstet sacerdos, si aliquando abstinere ex reverentia, seu ad hoc, ut ferventius celebret. Id vero eruitur ex eo, quod ad spiritum Ecclesiæ propius accedit, qui quotidie sacramentum recipit.

(39. Addendum quod munus sacerdotis est non privatum, sed publicum, estque ejus opus Ecclesiæ utile, et ex assidua celebratione validius auxilium obtinebit a Deo, ut dignius celebret. Quare statuendum sacerdoti ut plurimum quotidie celebrandum esse, si, discussa conscientia sua, persuadere sibi moraliter possit, se esse in statu

gratiæ. Nec obstat minor fervor, cum illum persæpe patiamur inviti. *Ibid.*, c. 2.

(40. Missæ nec ita breves esse debent, ut saltem horæ tertiam partem non attingant, neque ita longæ, ut horæ dimidium excedant. *De sacrif. miss.*, lib. III, c. 24, § 2. Vide *Institut. eccles.* 34, § 19.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(41. Haud licere missam inchoatam intermittere, liquet ex cap. *Nullus*, De celebrat. missar. Excipitur vero casus urgentis necessitatis. (42. Quocirca posse missam intermittere, etiam post consecrationem, ut sacramentum penitentiam homini in extremis constituto ministretur, communis est sententia; idem dic de baptismo ministrando homini pariter in extremis constituto. (43. Num possit intermittere missa pro administratione viatici aut extreme unctionis? Ante consecrationem posse, modo periculum sit in mora, non item post consecrationem, sentiunt auctores relati a Pasqualig. *De sacrif. missæ*, tom. I, quæst. 197, a n. 4 ad plur. sequent. (44. Quin imo Quart., in *Rubr. missal.*, part. II, tit. 3, sect. 3, dub. 3; Tamburin., *De sacrif. miss.*, l. II, cap. 6, § 7, n. 4, alique tenent et post consecrationem posse intermittere, si moribundus sit intra ecclesiam.

(45. De sacerdote, qui, incepta missa, recordatur se a jure impeditum esse, quæritur, an valeat is missam deserere. Negant communiter auctores, si recordetur post consecrationem. At discordes inter se sunt, si recordetur ante consecrationem. Vide Pasqualig., *De sacrif. miss.*, tom. I, quæst. 194, a n. 3 ad plur. sequent. qui abit in sententiam eorum, qui sustinent posse proseguere. (46. Verum meo iudicio non est recedendum a Rubrica Missalis, quæ hæc habet: « Ante consecrationem in supradictis casibus si non timetur scandalum, debet missam inceptam deserere ».

ADDITIONES CASINENSES.

(47. S. Thomas expendens an aqua possit vino jam consecrato misceri: generalem statuit regulam, nullum post consecrationem infundendum esse liquorem in calicem, præsertim aquam: « Nullo autem modo (sic ille) debet aqua vino jam consecrato misceri, quia sequeretur corruptio sacramenti pro aliqua parte. » III part., quæst. 83, art. 6 ad quartum. Verum « utcumque sit, addit Bened. XIV, de ea ratione quam affert Angelicus Doctor, regula optima quidem est pro Occidentali Ecclesia. « Sed, cum Græci (prosequitur idem Pontifex) post consecrationem vini aquam calidam in calicem immittant, et in concilio Florentino eas de hoc ritu rationes attulerint, quibus Eugenius IV conquieverit, idcirco cardinalis Bona, *Rer. liturg.*, lib. II, cap. 9, n. 5, putat eam Angelicum Doctorem statuisse regulam, ejusque rationem attulisse, haud gnarum illiusmodi ritus Græcorum. » *De sacrif. missæ*, lib. III, cap. 10, n. 16.

(48. Amplius idem D. Thomas, cit. part. III, quæst. 77, art. 8, loquens de vino non consecrato, quod cum consecrato misceatur, concludit, si in magna quantitate admisceatur, ita ut in omne vinum consecratum diffundatur, non amplius remanere ibi sanguinem Christi; en ejus verba: « Manifestum est . . . quod corpus et sanguis Christi remanent in hoc sacramento, quando illæ species manent eadem numero: consecratur enim hic panis et hoc vinum. Unde, si fiat tanta permistio liquoris cujuscunque, quod pertingat ad totum vinum consecratum, et fiat permistum, erit aliud vinum, et non remanebit ibi sanguis Christi: Si vero fiat tam parva alicujus liquoris adjunctio, quod non possit diffundi per totum, sed usque ad aliquam partem specierum, desinet esse sanguis Christi sub illa parte vini consecrati, remanebit tamen sub alia. » Hæc ille.

(49. At præstat adnotare Innocentium III in cap. *Cum Marthæ*, § *Quævisisti*, ex *De celebrat. miss.* generaliter posuisse: « Si post calicis consecrationem aliud vinum mittatur in calicem, illud quidem non transit in sanguinem, nec sanguini commisceatur, sed accidentibus prioris vini commistum, corpori, quod sub eis latet, undique circumfunditur, non madidans circumfusum: ipsa tamen accidentia vinum appositum videntur afficere; quia, si aqua fuerit apposita, vini saporem assumit. » Quæ Innocentii doctrina adversatur plane iis, quæ D. Thomas docet loco modo relato. Id prævidit S. doctor, l. c., et adducto d. text. Innocent. ait, intelligendum esse, si tantula sit extranei liquoris quantitas, ut non diffundatur in omne vinum consecratum; « Quando non fit tanta permistio liquoris extranei, quod sanguis Christi desinat esse sub toto, tunc enim dicitur undique circumfundi, non quia tangat sanguinem Christi secundum ejus proprias dimensiones, sed secundum dimensiones sacramentales, sub quibus continetur. » *Ibid.*, ad 3.

(50. Contra tamen hujusmodi D. Thomæ doctrinam videntur sentire fere omnes theologi, Innocentii III allata decret. freti, ubi indistincte Pontifex loquitur, sive liquor in magna, sive in parva quantitate vino consecrato admisceatur. Audiamus Barbosam, qui sub dicto capite *Cum Marthæ*, § *Quævisisti*, hæc habet: « Quid autem dicendum sit, ubi vino consecrato fit commistio vini in summa quantitate, veluti si guttæ sanguinis Christi superadditum sit vini profani dolium, quæstio est difficilis, an scilicet maneat semper, facta prædicta commistione, illa gutta sanguinis sub particula vini consecrati? Partem negativam clarissimis verbis tuetur D. Thomas, III p., q. 77, art. 8, et iterum in 4, dist. 12, art. 2, quæstiuncula 1, et quodlibet. 10, art. 3, cujus fundamentum illud est, quod licet per commistionem ejusdem liquoris, scilicet vini, non corrumpatur species vini consecrata, nec desit adesse vinum per modum substantiæ, attamen desinit esse idem in individuo, propter divisionem liquoris commisti in tam magna

quantitate, et ideo desinit ibi esse sanguis Christi, qui eatenus ibi est, quatenus species consecrata non corrumpitur, imo existit, et conservatur. . . . Contra eandem tamen videntur sentire fere omnes theologi . . . pro qua sententia afferunt multas et efficacissimas rationes, ultra auctoritatem hujus textus (*Cum Marthæ*, etc.) qui indistincte loquitur, sive liquor in magna quantitate, sive in parva misceatur calici consecrato (77). » *Collect. DD. in Decr.*, tit. 41, *De celebrat. missæ*, c. *Cum Marthæ*, et c. 6, n. 10.

Illud quoque pro hac postrema sententia ex veteri disciplina addere possumus « cum populo in calicibus ministerialibus sub specie vini exhibebatur Eucharistia, vinum non consecratum identidem, ut postulabat numerus eorum, qui essent communicandi, in calicem infundi consuevisse, nec ullum unquam veritum esse, ne fideles Christi sanguinem non susciperent. » Verba sunt Bened. XIV, *De sacrific. missæ*, lib. III, cap. 10, n. 17.

ARTICULUS IX.

Missa quoad vetita in ejus celebratione.

SUMMARIUM.

1. Vetitum est missam celebrare capite velato. —
2. Unde nemini licet uti pileolo, et ficto capillitio. —
3. Nec alius præter Sedem Apostolicam potest concedere facultatem eum ferendi, ad n. 4. —
5. Vetitum est missam celebrare sine ministro. —
6. Vetitum est sacerdotibus deferre manutergium super calicem eundo, vel redeundo ab altari. —
7. Vetitum est pro ministro feminam inservire. —
8. Sic nec filius illegitimus potest missæ sui patris presbyteri inservire. —
9. Vetitum est cum baculo ad missam celebrandam accedere. —
10. Item vetitum est missam sine luminibus celebrare. —
11. Sic etiam vetitum est missam celebrare in calice ligneo, et vitreo. —
12. Neque uti permittitur calice ex ære, aut aurichalco. —
13. Sicuti nec etiam uti licet calice plumbeo, aut ferreo. —
14. Vetitum est missam celebrare cum calice quocunque non consecrato. —
15. Imo, si quis auderet celebrare in calice non consecrato, esset suspensus ab officio celebrandi et a beneficio, si quod haberet. —
16. In sacrificio missæ non est adhibenda palla drappo serico a parte superiore cooperta. —
17. Sacerdos in sacrificio missæ congruentius utitur cingulo liateo non serico. —
18. Alia ad rem ad n. 22. —
23. Subnectuntur *Addit. ex aliena manu* ad n. 27, ubi nonnulla reperiuntur notatu digna.

(1. Vetitum est missam celebrare capite velato; cap. *Nullus episcopus* 57, *De consecr.*, dist. 1. (2. Unde nemini licet uti pileolo, et ficto capillitio. Concilium Mediolanen. I, part. II, tit. *Que pertinent ad celebr. missæ*. (3. Nec alius præter Sedem Apostolicam potest eum ferendi cuiquam licentiam concedere, ex decreto jussu Urbani VIII in *Missali reformato* reposito his verbis: « Nemo audeat uti pileo in celebratione missarum sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, non

(77) « Difficultas est, quid faciendum sit de dolio vini in quod gutta specierum vini consecratarum immissa est. Respondet Sotus... et alii, illud vinum adhiberi, et bibi posse a laicis, nec opus esse, ut servetur pro missis celebrandis, quia ista gutta habetur pro omissa, cum ignoretur, quænam illa sit.

obstante quacunq̄ue contraria consuetudine: » et sacr. congr. Concil. 24 April. 1626, his verbis: « Facultas concedendi usum pileoli in missa spectat ad Papam. » (4. Et quoad fictum capillitium, seu comas expresse prohibuit Innocent. XI cujus decretum in diocesi Coloniensi fuit promulgatum præcis his verbis: « Cum informato non ita pridem, et consulto S. D. N. Papa Innocent. XI super rationibus et motivis quare usus comarum adscitiarum in hisce rigidioribus partibus saltem apud illos, quida S. Sedis Apostolicæ, seu legatorum ejus aut episcoporum diocesanorum, vel vicariorum eorumdem licentia longo temporis intervallo illis usi, iisdem sine præsentia valetudinis discrimine deinceps carere non posse dignoscerentur; modo, et forma juxta edictum sub 14 mensis Decembr. anni novissimi lapsi præscriptis tolerandis videretur, ejusdem Sææ Sanctitatis hic residenti legato illustris. et reverend. archiepiscopo Damasceno renuntiatum fuerit, « non esse mentem « Sanctitatis Sææ, quod nuntiis Apostolicis, « aut episcopis liceat licentiam sacerdotibus « concedere ejusmodi comas in actu celebrationis gestandi; » hinc justissimis sanctissimi Patris nostri monitis devotissime in omnibus obsequendo, revocatis cum hoc quibuscunque alias etiam post emanatum præfatum edictum obtentis licentiis, aut concessionibus, seu earum declarationibus, momentur omnes, et singuli harum tenore serio ac paterne in Domino, ut memores humilitatis et reverentiæ tam tremendo mysterio debitæ, sacrificio missæ, aut altari Dei non nisi detecto ac nudato capite assistere præsumant, idque sub pœna suspensionis a divinis officiis, aliisque juxta superius edictum, cujus tenor in reliquis quoque quoad vestium prohibitarum, annulorum, comæ, et coronæ etiam subdiacon. et diaconalibus ordinibus proportionatæ gestationem exactius, quam hactenus ubique observabitur. Signatum Coloniæ die 21 Martii 1689. Joannes Henricus ANETHAN., episcop. Hierap. suffrag. et vicarius generalis Coloniensis. *Vide verb. COMA FICTITIA*, seu *ADSCITITIA*, per tot., et verb. *PILEOLUS* per tot. (5. Vetitum est missam celebrare sine ministro cap. *Proposuit*, *De filiis presbyter.*, ubi sic habetur: « Non enim solus presbyter missarum solemniam, aut alia divina officia potest sine ministri suffragio celebrare. » Concil. Parisiens. VI, p. 1, c. 48, his verbis: « Visum est, ut deinceps hujusmodi casus inhibeat, provideatque unusquisque episcoporum, ne in sua parochia quisquam presbyterorum missam solus celebrare præsumat, et, si hanc definitionem, superbiendo transgressus fuerit, canonicæ correctioni subjaceat. » Sic etiam decrevit conc. Granatense, c. 36; conc. Mugutin.,

Verum magis pie Suar. Bonac... et alii per eos citati sentiunt hujusmodi vinum servandum esse ad pios usus, aliquin fieri contra reverentiam specieb. consecratis debitam. » Idem Barbosa, *Collect. DD. in Decretal.*, tit. 41, *De celebr. missæ*, cap. *Cum Marthæ*.

c. 43, et Leo IV, *Homil. de cura pastorali*. (6. « Vetitum est sacerdotibus deferre manutergium super calicem eundo vel redeundo ab altari. Sac. congr. Rit. 1 Septembr. 1703, quod est etiam contra rubricam generalem Missalis, et *Comment. Gavant. in easdem rubricas*, part. 1, tit. 20. (7. Vetitum est pro ministro feminam inservire: cap. *Inhibendum*, *De cohabit. clericor. et mulier.*, ubi sic statuitur: « Prohibendum quoque est ut nulla femina ad altare præsumat accedere, aut presbyterio ministrare. » Subjungit La Croix l. VI, part. II, num. 388: « Et si mulier in ecclesia tacere debet, uti habetur *I ad Corinth.* XIV, multo magis abstinere debet a ministerio altaris; » sic etiam Barbosa, *De offic. et potest. parochi*, part. XI, cap. 15, num. 42 et 43, cum multis ibi citatis. Confirmat Benedictus XIV, in constit. 47, tom. IV *Bullar.*, quæ incip. *Allatæ sunt*, ubi, § 29, hæc habet: « Summus Pontifex Gelasius in sua epistola nona ad episcopos Lucaniæ cap. 26, pravam consuetudinem jam invectam improbat, juxta quam, mulieres sacerdoti missam celebranti inserviebant; cumque idem abusus ad Græcos transisset, Innocentius IV in epistola, quam ad episcopum Tusculanum dedit, eumdem severissime proscripsit: « Mulieres autem « servire ad altare non audeant, sed ab « illius ministerio repellantur omnino; » iisdem verbis a Nobis quoque prohibetur in nostra sæpius citata constitutione *Et si pastoralis*, § 6, n. 21, t. II *Bullarii nostri* (78). (8. Sic nec filius illegitimus potest missæ sui patris presbyteri inservire, quia indecorum est, ut in altaris officio illegitimus filius impudico patri ministret, in quo unigenitus Dei Filius æterno Patri pro salute humani generis victimatur, ut habetur cap. *Cum decorem* 15, *De filiis presbyterorum*, et colligitur ex concil. Trident. *De reformat.*, sess. XXV, cap. 15, ubi: « Ut paternæ continentiæ memoria a locis Deo consecratis, quos maxime puritas, sanctitasque decet, longissime arceatur, » jubet, ne filii illegitimi clericorum, in ecclesiis, ubi eorum parentes beneficium habent, ullo modo ministrent, per præcisa hæc verba: « Nec in « dietis ecclesiis quoquo modo ministrare. » (9. Vetitum est cum baculo ad missam celebrandam accedere, ex canon. Zachariæ Papæ

(78) « Minister, secundum Nav., Fagn., Zerol., sub mortali, et quidem masculus: in necessitate tamen gravi, v. g. diei festi, vel dandi viaticum, posset quis sibi respondere, inquit Sa, Bonac. et Dian. tr. 4, resol. 45, ex aliis. In quo casu etiam feminam adhiberi posse docet Nug. a. 6, d. 1, et Sylv. idque quibusdam Belgii partibus consuetudine inductum esse docet March. *R. past.*, cap. 5, contra communem, apud Lay. Fern. et Dian., l. c. Tamburin. et March., *De ord.*, t. III, cap. 15, ubi vult id esse mortale. Ministrante tamen circa altare viro, qui haud sciat respondere, moniales ex choro respondere, non esse prohibitum notat C. de Lugo, et Tambur. ubi etiam cum Henriq. et Hurtad. permittit celebranti missam ceptam prosequi sine ministro, si hic forte abiit et aliquantulum expectatus non revertatur. » Buseub. apud D. de Ligorio, *De*

lato in concil. Romano, et inserto in decreto Gratian., in cap. *Nullus episcopus* 57, *De consecr.*, dist. 1, ubi sic habetur: « Nullus episcopus, presbyter, aut diaconus ad solemniam missarum celebranda præsumat cum baculo introire, et qui temere præsumperit, communionem privetur. » (10. Item vetitum est missam sine luminibus celebrare. Leo IV, *Homil. de cura pastorali*, et Honorius III, in cap. *Litteras* 12, *De celebrat. missarum*. (11. Sic etiam vetitum est missam celebrare in calice ligneo et vitreo ex concil. Remensi, cap. 6, canon. *Ut calix* 43, *De consecr.*, dist. 1, ubi expresse dicitur: « Nullus autem in ligneo, aut vitreo calice præsumat missam cantare. » (12. Neque uti permittitur calice ex ære, aut aurichalco; ex eodem concil., *ibidem*, his verbis: « De ære, aut aurichalco non fiat calix, quia ob vini virtutem æruginem parit, quæ vomitum provocat. » (13. Sicuti nec etiam uti licet calice plumbeo, aut ferreo ex eodem motivo; c. *Vasa*, *De consecr.*, dist. 1, et Leo IV, *Homil. de cura pastorali*. (14. Vetitum est missam celebrare cum calice quocunque non consecrato, ex cap. *Unico*, § fin. *De sacra unctione*. (15. Imo, si quis auderet celebrare in calice non consecrato, esset suspensus ab officio celebrandi et a beneficio, si quod haberet, per textum in cap. ultimo, *De celebrat. missarum*.

(16. In sacrificio missæ non est adhibenda palla drappo serico a parte superiori cooperta. Sac. congreg. Rit. 22 Jan. 1701.

(17. Sacerdos in sacrificio missæ congruentius utitur cingulo lineo, quam serico. Eadem sac. congreg. Rit. 22 Januar. 1701, apud La Croix, lib. VI, part. II, n. 2055, pag. 312 et 313.

(18. Annulum in digito gerere, dum missa celebratur, cujuscunque dignitatis nemo potest, vetante S. Rituum congregatione, *Instit. eccles.* 34, § 4, n. 15.

(19. Nec licet etiam protonotariis non participantibus adhibere in missa instrumentum argenteum cum candela, ut ex decreto apud Monacell., *ibid.*, n. 16. Quod etiam superioribus ordinum mendicantium, et parochis vetuit S. congregatio, cujus litteræ referuntur *ibid.*, sub. n. 17, sunt autem tenoris sequentis:

eucharist., etc., num. 591.

Sed audiamus eundem D. de Ligorio, qui hæc habet: « Dubitatur an sacerdos celebrans, respondente muliere, graviter peccat? Affirmat Nunn. apud Dianam... sed communiter negant Laym... Suarez... Tournely... et Diana... cum Molles, Homob, Zanardo, Fern. Hinc dicunt Wigandt... Tournely cum Lugo, et Laym. cum Palud. et Hurtad. bene permitti, ut feminae quandoque respondeant a longe, maxime si sint sanctimonialia, modo non immediate ministrent in altari, porrigendo urceolos, etc., id enim non posse excusari a mortali ex cap. *Inhibendum*, *De cohabit. cleric.*, ubi feminis omnino interdicitur celebranti ministrare. Et ideo bene advertit Laym. quod, urgente necessitate, satius esset celebrare sine ministro, quam cum femina ministrante. » *Loc. cit.*, num. 592. (*Editores Casinenses.*)